

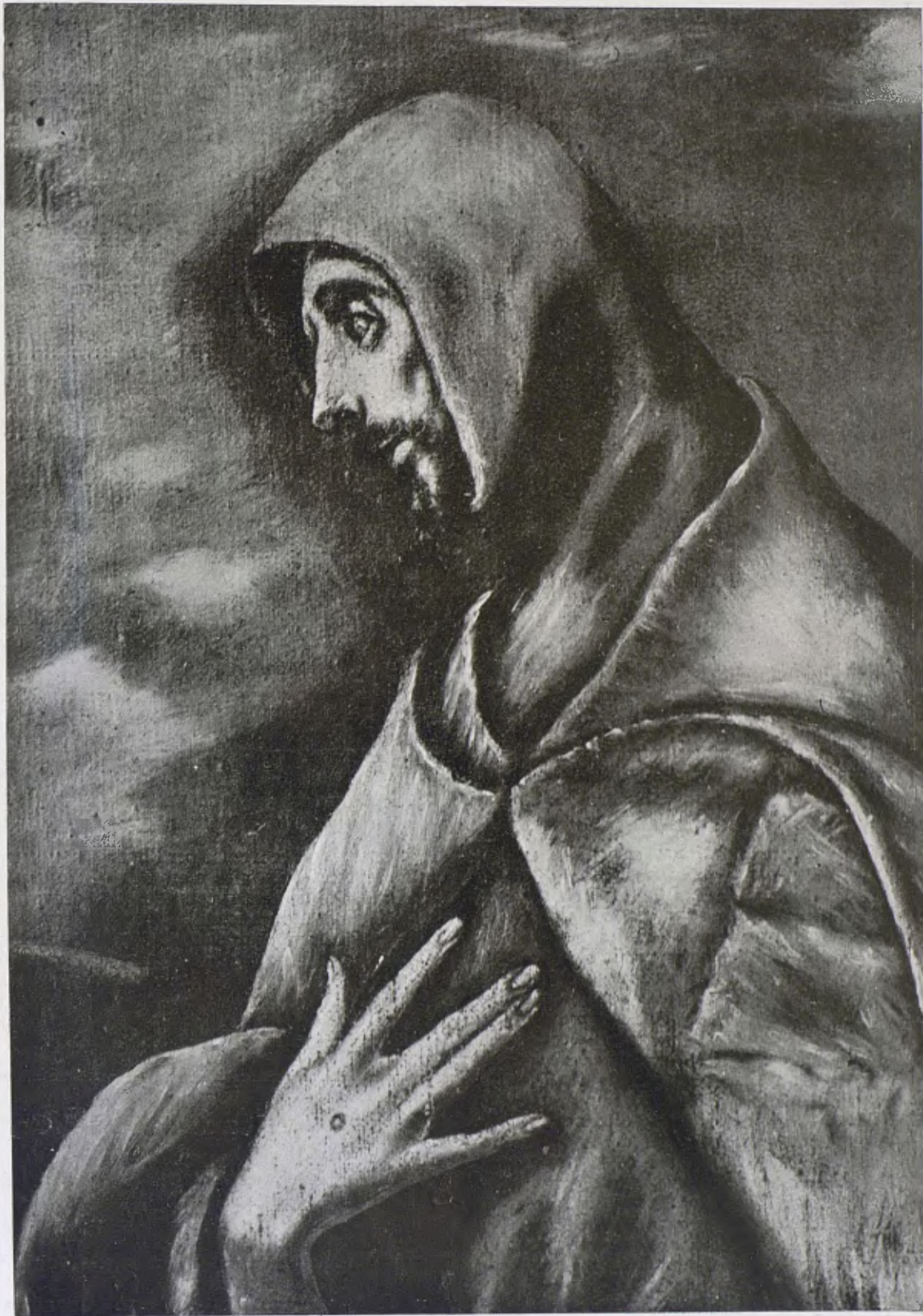
«Un Greco» a la col·lecció Cambó

Cambó, l'il·lustre home públic, acaba d'adquirir una bellíssima tela d'El Greco. Després d'enriquir la nostra literatura, aportant amb la Fundació Bernat Metge, les llums dels clàssics a la nostra vida i al nostre patrimoni espiritual, ara ve a augmentar el patrimoni artístic amb una obra excel·lent del gran pintor de Creta, del gran mestre greco-hispà que faria per ell sol la fama de la gloriosa pintura espanyola del segle XVII.

I en dir que en Cambó ve a enriquir amb aquesta obra el nostre patrimoni artístic, no ho diem solament pel fet de l'ingrés d'una obra d'art en una col·lecció barcelonina — que aixó seria ja un enriquiment — sinó perquè és intent de l'il·lustre patrici, el de formar una col·lecció de grans mestres de la pintura clàssica universal, per a llegar-la a la fi del seus dies (que Déu faci que sia ben llunyana) al nostre Museu d'Art i d'Arqueologia.

En Cambó, home de visió exacta i profunda, ha vist el nostre conflicte. Ha vist que el Museu de Barcelona, té com a deure primordial a cumplir, el de recollir les coses de la cultura nostra, el de formar la col·lecció dels primitius que fugirien tots a l'estranger. Ha comprès sense esforç, que la missió de les nostres corporacions públiques i la de la nostra Junta de Museus, era la que de temps, ara, i continuadament porta a cap. Interessat en l'obra del Museu nostre, n'és concurrent assidu, i es fa una glòria de les petites glòries de les nostres col·leccions, i ha vist el recull de les nostres pintures murals, i l'augment de les nostres sèries de retaules, amb una simpatia profunda i cordial.

Però en Cambó ha comprès que manca a Catalunya el tast de les grans obres d'art, el to de l'obra dels grans pintors humanistes del Renaixement, l'exemple i l'emoció dels grans genis de l'art; estrelles altes, a les que l'ambició dels nostres artistes deu lligar al seu carro. Així, ell acomplint una obra de col·laboració, que tots hem d'estimar i agrair, es proposa formar aquesta col·lecció, que avui consta d'un mestre holandès de primer ordre i d'un mestre espanyol capdal, i que ben aviat es veurà enriquida per altres

EL GRECO. — Detall del quadre de Sant Joan i Sant Francesc, darrerament ingressat a la Col·lecció Cambó. (Cl. Vidal.)

obres notables; col·lecció, el destí definitiu de la qual, és com ja hem dit, el Museu de Barcelona.

No és doncs el «gourmet» de bel·lesa el que forma aquesta col·lecció, sinó el patriota, que tal com ha donat al seu país el mestratge dels autors clàssics, vol donar l'exemple, l'emoció, la noció de categoria, el diapassó dels grans mestres de la pintura humanista. Així Cambó aconsegueix els seus deures.

L'obra d'El Greco que en Cambó acaba d'adquirir, i que autoritzats degudament, reproduïm adjunt, està classificada dins la segona època del mestre de Toledo. Reintegrada al nostre tresor artístic, ha passat

uns anys a l'estranger, en mans de diversos marxants, i el cost naturalment ha ascendit a una suma que ha fet que l'adquisició constituís una prova més d'aquest generós despen-

diment del nostre col·leccionista.

El tema del quadre és repetit en l'obra d'El Greco. Sant Joan Evangelista i Sant Francesc d'Assís. Diries que el geni de Domènec Theotòcopuli, es complavia en les dues figures ascètiques. El Sant Joan del Desert, el Sant Francesc de la grisa Umbria, delirants d'amor, enfebrats de divina gràcia, són els personatges d'aquesta obra.

La disposició ens recorda el quadre de *Los Santos Juanes* de l'església de Sant Joan de Toledo, i el *Sant Joan Evangelista i Sant Francesc* del Museu del Prado. La imatge del Sant d'Assís, és igual a la que es veu en aquest darrer. La imatge de Sant Joan Baptista, en canvi, té el seu parell en el plafó de l'església de Santo Domingo el Antiguo, de Toledo, corresponent a la primera època.

El colorit de l'obra de la col·lecció Cambó, és meravellós. El fet típic de la pintura d'El Greco, pica cap als morats i s'entona amb els verds i els blaus de cel d'una manera meravellosa. Color de violeta, aquesta obra d'El Greco és d'un encís profund, i no dubtem en considerar-la de les millors de la sèrie dels quadres amb dos sants, que va pintar el gran artista.

Felicitem a l'il·lustre col·leccionista per aquesta adquisició, i fem nostra la satisfacció per a la possessió d'una obra d'art tan important. Amb ella venen a augmentar-se les obres d'El Greco que hi ha a Catalunya; artista al qual els nostres grans col·leccionistes d'art com en Plandiura i altres, amb en Rusiñol al davant, han mirat tot-hora amb

les millors preferències. A ell encara podem afegir el que acaba d'ingressar a la Col·lecció Roviralta i que donarem a conèixer dins poc, reproduint-lo en aquestes pàgines. FLAMA.

La pintura d'en Marquès Puig

La característica que des del primer moment trobeu en l'obra d'en Marquès Puig, és la de la seva forta i inconfusible personalitat.

Aquesta personalitat es manifesta dintre de la pintura catalana contemporània, no solament com un matís de sensibilitat distint que es

produís dintre d'una tònica general, sinó com a diferenciat de la tònica dominant per elements de visió i de tècnica. La pintura catalana actual, és en sa millor part, un rebrot autòcton de les corrents elaborades a la xamosa França. Els aires vivificadors de l'impressionisme, i els aires

caòtics de les tendències posteriors a l'impressionisme, han bufat damunt de l'esperit de la nostra gent, i han produït un esplet d'obres remarcables emparentades pel procediment o per la visió amb aquests motllos pictòrics.

La pintura d'en Marquès Puig hi hagué un moment que també va ésser «fauve». Mes, la sinceritat amb si mateix, l'obediència a la pròpia sensibilitat estètica, va repugnar de seguida amb aquesta orientació manllevada. L'època «fauve» del nostre pintor, confessa ell mateix ésser una de les més amargues de la seva vida artística.

La pintura d'en Marquès Puig porta, en essència, una forta dosi de realitat, una forta dosi de veritat. Les coses no hi són insinuades, no són destinades a cridar la facultat de suggestió momentània de l'observador, sinó que són explicades plenament, concretament. Es comprèn de seguida que aquestes coses el pintor ha d'haver-les mirades amb amor, ha d'haver-les contemplades amb una gran delectació i amb una gran obediència perquè li donin el secret de sa bellesa pictòrica, i és per això que les seves produccions tenen l'encís de la claredat i la fermesa de l'objectivació.

Encarar-se amb les coses i amb l'espectacle del món natural, sense posar cap teoria ni cap preocupació entre l'objecte i la visió, i plasmar damunt de la tela aquesta visió, heu's aquí la fórmula senzilla que es desprèn de l'art d'en Marquès Puig.

Però, aquesta fórmula senzilla encloïa un problema molt gran: el problema de la tècnica per a realitzar la visió. La tècnica d'en Marquès Puig és una conseqüència directa de la visió de l'objecte. A l'exposició de les Galeries Laietanes de l'any 1921, domina una tècnica sobria emparentada pel to amb la tècnica ingènua dels primitius. El color és posat sense gruixa, reaccionant de l'excés de matèria sense gràcia i sovint sense sentit de la seva època «fauve», i, més abans, de la seva època d'iniciació en la pintura. La vibració dels tons és obtinguda per transparències, els objectes són vistos exclusivament en les seves gammes grises, uns grisos finíssims, lluminosos àdhuc en els obscurs que canten amb coloracions apagades.

A la següent exposició de Can Reig, aquesta manera continua encara en les composicions, i evoluciona cap a una nova fase en les natures mortes. A les coloracions més vives pròpies d'aquests objectes, i al joc de contrastos de color que són la seva conseqüència, s'hi afegeix una concessió a l'aparència exterior de la matèria. La factura és més pastosa, la pinzellada s'hi deixa sentir lleugerament. Aquesta manera és la exclusivament seguida en les obres exposades l'any passat a Can Dal-

mau, i continua, enriquida, en les últimes produccions.

Aquell que es fixi amb els matisos i canvis de to que el color d'un objecte adquireix en les seves diferents porcions, segons la direcció amb que reben la llum per relació amb el nostre ull, i, per tant, segons la forma de l'objecte, comprendrà plenament que el color de les coses està condicionat en un dels seus aspectes per la forma d'aquestes coses. Voler separar el color de la forma, és a dir, voler pintar sense dibuixar, pintar pel color sol, voler donar les vibracions meravelloses de la llum sense que s'aguantin damunt d'una matèria amb uns límits que, com el color, són susceptibles de les més delicades realitzacions estètiques, és una de les aberracions més curioses de la nostra època, de la qual l'art jove, l'art contemporani en va coix.

En totes les obres d'en Marquès Puig el dibuix hi és portat amb cura gairebé malaltissa, i és ell el que dona en primer lloc el caràcter clar, llatí, el caràcter tan nostre de la seva obra. Un aspecte del seu art, tan important com la seva pintura, són els seus dibuixos al llapis plom. Aquí la matització de la línia, del to, la lluminositat de les ombres, arriben fins al grau més exigent de realització.

Tots aquests elements que un anàlisi atent ens fa veure en les obres del nostre pintor, no constitueixen, però, una fermança d'obra artística, si no estessin lligats dintre d'una unitat. Aquesta unitat que el quadre exigeix com a creació que és independent del món sensible representat, està formada en el camp del dibuix per la composició de línies

i de volums, i en el del color per l'harmonia de tons. Les teles d'en Marquès Puig, des de la més complicada composició fins al més senzill bodegó, estan rítmicament composts, tant en el sentit de l'equilibri de masses, com en el de l'arabesc de les línies que les limiten. I amb referència al color, les lleis dels colors juxtaposats que s'enriqueixen mútuament i mú-

tuament es fan cantar —escull en el qual naufraguen bon nombre de pintors, les coloracions dels quals es fan nosa i destrueixen l'una amb l'altra—, poden veure's en les seves obres sovint comprovades.

JOSEP COMELLAS.

EL GRECO. — Sant Francesc i Sant Joan. Col·lecció Cambó.

(Cl. Vidal.)

Alexandre de Cabanyes

Si, detallant encara més del que ho varem fer en el nostre escrit sobre en Nonell, anéssim passant revista de la pintura catalana immediatament posterior, a l'exposada per en Rusiñol i en Cases a la «Sala Parés» l'any 1891, veuríem que així com aquesta vingué a monocromar la pintura impressionista, l'immediatament posterior és com un coral que té qui sap les veus per a cantar la puixança de la terra. Ens trobem ja a l'instant de les obres de Mallorca per en Mir, instant que si el volguéssim situar dintre la nostra història artística llindaria, per no dir que es confondria, amb aquell de Ricard Canals com a pintor del mariner noctambulisme i els despoblats de Barcelona i amb el moment del paisatgisme de l'esmentat Nonell. El senyor Alexandre Plana, en la seva documentada biografia que d'en Nonell ha escrit (*L'obra d'Isidre Nonell*. Publicacions de «La Revista»), ens parla de «la colla de Sant Martí», com els hi deien a aquells joves pintors barcelonins que vers l'any 1894 s'en anaven als suburbis

per tal de paladejar la poesia de la polç i de la runa, dels caminots des-cuidats i els reguerols, dels immobles a mig aire. Un artista només dominical en aquell temps i degotejant de sava, el nostre venerable Francesc Gimeno, havia copcat la feblor i la violència dels terraplens i les torrenteres desarranjats de composició; no era aquell encara el seu període dels moguts agrupaments de cases que en Gimeno ha «descobert» a Torroella de Montgrí, sinó el temps del cadmi i els verds d'ombra sobre la tela estimada —de represes innúmeres— que sabia dir del sol i de l'ubaga les belles realitats. En Mir desenrotllà llavors tota la sèrie de visions de Mallorca, tota la sèrie de visions de Montserrat amb un subtil xarrupeig de les roques i dels cels de les plantes, de la mar, de les flors, de les llumenetes, de les fumeres eixint de perdudes masies, per mitjà del seu pictòric lirisme. I un altre pintor, Alexandre de Cabanyes, paral·lelament a aquests dos artistes, deixava els rastres del seu sentiment romàntic davant de

la naturalesa en paisatges i en marines.

Les obres del pintor Alexandre de Cabanyes no han estat gairebé mai estudiades amb detenció per la nostra crítica. Els silencis massa llargs d'aquell artista potser han desarmat, a certes temporades, els comentaristes d'art. No-gens-menys, quan el pinzell d'Alexandre de Cabanyes ha reprès amb vehemència son treball, s'ha vist com l'inspiració no l'havia abandonat i seguia galopant amb un misteriós ritme per a dar-nos la fuga més vital que mai s'ha vist dins la pintura catalana. Si volguéssim trobar algun contacte entre l'obra d'en Cabanyes i la d'en Mir, de seguit ens en faria desdir aqueixa diferència espiritual que, per més que en sigui, res millor ens sembla poder dar-la a conèixer que una comparança de caràcter fisiològic: la pintura d'en Mir és funció del cor, la pintura d'en Cabanyes és funció dels nervis. Com totes les teoritzacions dins l'ordre de l'Estètica, aquesta similitud no és més que aproximada, però ella ens pot donar idea de la vitalitat en la fuga d'en Cabanyes que en posar-se a pintar sembla talment que obri a l'impuls dels crits d'una forta inspiració que arrenca en el camp i la

muntaña del Baix Penedès, que pesca en el seu mar estimat de Vilanova. Dintre la creació pictòrica d'aquest impulsu artista una part gira al volt del seu pairal estatge on va viure el poeta Manuel de Cabanyes i el militar doblat de paisatgista que va ésser En Joaquim de Cabanyes (oncle del pintor del qual parlem), modest en sa noblesa de llinatge fins al punt de poder restar espaordida encara avui la seva obra pels llampecs i les tronades que llençà de sa paleta en Martí i Alsina; i una altra part de l'obra de l'Alexandre de Cabanyes s'escorria al llarg de la platja vilanovina. Hi ha en cada una d'aquestes dues branques una diversitat de visió que com més va més s'acusa. Quan en Cabanyes es posa a pintar el jardí de sa masia, sembla com si demanés ajut a l'ànima del seu oncle Joaquim esparsa en els petits paisatges que decoren un interior d'aquell classicitzant edifici; llavors en Cabanyes s'esforça a concretar i recentment ho ha obtingut àdhuc valent-se de sa grossa i característica pinzellada. Quan en Cabanyes es posa a pintar la platja i els mariners vilanovins ho fa amb el pinzell xop del seu puixant romanticisme que li permet veure en la mar i en la gent que hi trafiqueja

moltes més coses de les que nosaltres hi havem vist. Com Cottet ens deia les tristors dels mariners de la Bretanya, Cabanyes amb un major sentit pictòric, ens conta la formosor de la platja ponentina que ell ha viscut intensament, anys i més anys, i de la qual no n'ha esgotat ni mai n'esgotarà els bells temes. Ell ha viscut a tothora aquesta platja i en coneix per aixó les harmonies suavisimes del cel i de les barques

en un dia d'un sol tot temperat; en coneix la grisor dels temporals; els últims reflexes a les veles i a les antenes a la posta de sol; el moviment multicolor de quan les barques, en dies de serenor, cap-al-tard retornen; les varades forçudes i amb lluita amb les onades; tota, tota la vida del mar de Vilanova que al fixar-la en les teles la segella amb un sentit d'aristocràcia que és patrimoni dels Cabanyes. JOSEP F. RAFOIS.

El curs d'en Puig i Cadafalch professor a la Universitat d'Harvard (EE. UU. d'Amèrica)

L'Arquitectura dels segles IX a l'XI a Catalunya. Fenòmens històrics i artístics paral·lels a Europa. El problema dels orígens de l'Art Romànic.

Lliçó I. — Objecte del Curs. — Catalunya. — Antecedents geogràfics i històrics. — Posició de Catalunya en la geografia i la història de l'Art.

Lliçó II. — La cultura muzàrabe dels segles IX i X. — Les esglésies muzàrabs catalanes i llurs contemporànies del centre d'Espanya.

Lliçó III. — Còrdova, centre cultural de l'Europa occidental als segles IX i X.

Lliçó IV. — L'Art de Còrdova i ses repercussions als països cristians. — Les esglésies muzàrabs d'Espanya. — Origen de la disposició de llurs plans. — La influència de l'arquitectura muzàrabe a França.

Lliçó V. — Els voris i els teixits musulmans. — Els voris i les miniatures muzàrabs. — Influència damunt la pintura i l'escultura romàniques.

Lliçó VI. — El primer art romà-

EL GRECO. — Detall del quadre Sant Francesc i Sant Joan. Col·lecció Cambó. (Cl. Vidal.)

EL GRECO. — Detall del quadre Sant Francesc i Sant Joan. Col·lecció Cambó. (Cl. Vidal.)

nic. — L'arquitectura romànica dels segles x i xi. — Les esglésies cobertes de fusta.

Lliçó VII. — Orígens de la basilica romana coberta de fusta estudiats sobre el seu pla i en la disposició de l'encavallada.

Lliçó VIII. — Les fases de la transformació de la basilica en volta al segle xi. — La basilica en volta i sense arcs torals. — Els orígens.

Lliçó IX. — Les basíliques en volta i arcs torals. — Geografia i cronologia.

Lliçó X. — Les grans esglésies.

Lliçó XI. — Les basíliques amb cúpula a Catalunya.

Lliçó XII. — Les basíliques amb cúpula a França, Lombardia i Suïssa. — La transmissió del tipus al Rin. — Cronologia.

Lliçó XIII. — La introducció de la cúpula a Occident en el segle xi. — L'origen del tipus. — Ruta de la transmissió.

Lliçó XIV. — Les esglésies de pla central. — Les esglésies triconques. — Esbós de la llur geografia.

Lliçó XV. — Cronologia de la primera arquitectura romànica.

Lliçó XVI. — Geografia de la primera arquitectura romànica a França.

Lliçó XVII. — Geografia general de l'estil. — Geografia dels centres d'influència.

Lliçó XVIII. — La tècnica de la construcció.

Lliçó XIX. — Els elements de la composició arquitectònica: arcuacions lombardes, finestres cegues. — Llur origen. — Ravenna.

Lliçó XX. — Id. id. — Fets anàlegs a Síria. — L'Art hel·lenístic i la decoració dels absis siríacs.

Lliçó XXI. — Id. id. — La Pèrsia i les antigues civilitzacions mesopotàmiques.

Lliçó XXII. — Id. id. — Bizanci. — Milà i l'occident de la Mediterrània llatina. — Estudi de l'evolució als segles xv i xiv d'elements arquitectònics anàlegs a Moldàvia.

Lliçó XXIII. — Els elements de composició arquitectònica anàlegs als del primer art romànic en l'arquitectura musulmana. — Repercussió en l'arquitectura mudèjar espanyola.

Lliçó XXIV. — Els elements arquitectònics. — Les columnes, les portes i les finestres.

Lliçó XXV. — L'escultura i la policromia al segle xi.

Lliçó XXVI. — Els detalls del temple.

Lliçó XXVII. — Els encontorns del temple. — Els monestirs, els edificis civils i militars.

Lliçó XXVIII. — La vida de les obres arquitectòniques als segles x i xi.

Lliçó XXIX. — El segon art romànic. — Evolució del primer art romànic a la fi del segle xi. — Evolució de l'aparell de pedra. — La reaparició de la columna derivada de la coríntia. — La reaparició de l'escultura. — La ciència teològica i històrica en la pintura i l'escultura.

Lliçó XXX. — El segon art romànic. — L'evolució de l'estructura i ses causes originàries.

Arquitectura Decorativa Funerària

(Continuació del n.º 38.)

Aquesta escòcia es remontava 5 peus, i damunt d'ella s'hi veien 10 grades, conservant igual figura octògonal que s'aixecava en forma piramidal 9 peus, essent aquesta

MARQUÈS PUIG. — «Repós.»

graderia ocupada per gran nombre de ciris simètricament disposats. Damunt s'hi col·locà un sitial de 5 peus d'alçària i en els angles quatre estàtues de 8 peus imitant alabastre que representaven la Magnificència, l'Amor, el Dolor i la Gràtitud, i al cim de tot l'estàtua del Pare Reverendíssim a qui està dedicat el monument, de 12 peus de magnitud, destacant-se amb la deguda proporció del total d'aquesta elevada

màquina, presentat dret amb hàbit i les insignies de sa dignitat. De les quatre piràmides triangulars quina descripció detallada omitim per evitar prolixitat, en diré únicament que estaven il·luminades amb profusió, i les estàtues que les coronaven tenien 8 peus, imitant alabastre, representant la Religió, la Justícia, la Sabiduria i la Prudència, essent acompanyat el total per 150 atxes i més de 800 ciris.

MARQUÈS PUIG. — «La Figuera.»

Funerals fets pel Reial Gremi de Mariners de Vilanova i Geltrú dedicats a la Magestat de Carles III, l'any 1789, celebrats a l'Església parroquial de Sant Antoni Abad.

El Tùmul estava format per una gran base de quatre angles formant un paral·lelogram rectangular perfectament quadrat, paral·lelament sos fronts tenien 32 pams de llarg i 14 d'alt. Dels quatre angles de la base en ressortien quatre paral·lelepípedes formant un duplicat nombre de pilastres dòriques, de les que n'hi havien altres dues de perspectiva a cadascun dels quatre costats, distribuïdes a igual distància, resultant d'aquesta disposició una simetria en els quatre fronts de la base que, malgrat la rigurosa quadratura, a la vista apareixia com un perfecte dodecàgon. Damunt d'aquesta gran base s'hi aixecava el Reial Tùmul amb quatre proporcionades grades de quina bella disposició se'n originava la magestat que acostuma a resultar de l'ajustada disposició de les lleis de l'art.

Als quatre angles de la grada, primoroses pilastres completaven la postura del sòcol i servien de peu a quatre altes piràmides quadrangul·lars bellament motllurades, mantenint en son cim funeràries resplandors.

(Seguirà.) AURELI CAPMANY.

Les revoltes de Síria i l'Institut Francès d'Arqueologia i Art Musulmà de Damasc

En esdevenir les darreres revoltes a la Síria contra el protectorat francès de la Síria i del Líban, vàrem temer per les instal·lacions de l'Institut Francès, i honorat el Director de la nostra GASETA, pel general Vangaud, antecessor de Serrail amb el títol de Membre d'aquella institució, ens dirigírem al nostre estimat amic l'eminent arqueòleg arabista francès, M. Eustache de Lorey, Director de l'Institut, demanant informacions relatives al que hagués pogut ocórrer a la Biblioteca, Museu i aules de l'Escola de l'Institut.

M. Lorey que amb tant esforç havia creat l'Institut, ens contesta desolat. De la seva amistosa lletra, extraïem la relació de fets adjunts.

«Le Palais Azem, comme toutes les habitations importantes des pays musulmans — vous le savez bien — se compose de deux parties distinctes: le *selamlík*, consacré à l'existence publique, et le *haremlík*, toujours plus luxueux, destiné à la vie intime. C'est le haremlík du Palais Azem qui avait été choisi comme siège de l'Institut Français d'Archéologie et d'Art Musulmans. Le Selamlík, récemment aménagé pour recevoir la Résidence du Haut-Commissaire, restauré vers 1830, présente un intérêt moins grand que le haremlík, dont la décoration primitive est conservée.

Dès le début de l'insurrection, le 18 Octobre, des bandes armées se portèrent sur la Résidence, croyant y trouver le Haut-Commissaire. Le poste de garde, violemment assailli à la grenade par les insurgés, qui s'étaient immédiatement rendus maîtres des terrasses, dut se replier dans la cour du Haremlík (Institut Français).

Le lundi 19, un groupe de rebelles, réussit à enfoncer la porte du Palais; la Résidence fut pillée, puis arrosée

de pétrole et incendiée, comme l'a rapporté depuis le propre fils du chef de bande Hassan Kharrat, qui prenait part à l'attaque. Les boiseries peintes qui ornaient les salles, ainsi que le peu d'épaisseur des murs, dont les parements en maçonnerie étaient reliés par de nombreux chaînages de bois, furent une cause de propagation rapide pour le foyer, qui gagna bientôt la porte elle-même et le Pavillon en bois, dominant l'entrée, où habitait le Directeur de l'Institut.

Le 20 Octobre, le poste fut enfin délivré; au moment de sa sortie, au début de l'après-midi, à l'exception du Pavillon et de la Résidence, toutes les pièces étaient intactes; la plupart d'entre elles étaient demeurées fermées, mais l'évacuation du Palais le laissait sans protection, et le pillage commençait dans l'après-midi.

Pendant la nuit du 20 au 21, le feu, qui, depuis la veille, avait continué à brûler en étouffant, gagna la Salle des Fêtes (Grande Quai d'apparat) du Haremlik, qui constituait la plus belle salle du Palais construit en 1749 par As'ad Pacha, vali de Damas. Les murs en étaient revêtus de précieux marbres polychromes alternant par assises, ou assemblés en délicates combinaisons géométriques; ces placages étaient couronnés par une corniche de bois peint, au-dessus de laquelle un espace de mur absolument nu n'était orné que par des vitraux en plâtre ajouré, décorés de gracieuses arabesques, ou de cyprès entrelacés de pampres. Mais la véritable beauté de cette salle résidait dans ses plafonds peints, à caissons ou à poutres apparentes, où de vigoureux entrelacs géométriques servaient de cadre à une ornementation végétale aux riches couleurs. Le jet d'eau et le dallage de marbre, des carreaux de faïence, des volets incrustés de nacre et d'ivoire ajoutaient encore à la somptuosité de cette salle.

Le pillage, commencé dans l'après-midi du 20, fut effectué principalement dans la matinée du 21; la porte brûlée laissait toute liberté d'accès dans les locaux de l'Institut, qui furent mis à sac, leurs portes ayant été enfoncées.

Dans les bureaux, les dossiers furent jetés à terre, piétinés, et déchirés. On a même retrouvé, depuis, quelques papiers administratifs emportés par des pillards qui croyaient saisir là des documents précieux. Les relevés archéologiques, les dessins, les collections d'estampages, eurent le même sort. Le mobilier des salons, tapis précieux, divans, objets d'art, fut également volé; les fils électriques eux-mêmes furent arrachés.

La Bibliothèque a particulièrement souffert; du fait de leur abondante illustration et de leur reliure soignée, les ouvrages d'archéologie ont été emportés de préférence; beaucoup de portefeuilles de planches et de livres dédaignés ont été déchirés volontairement ou jetés dans les basins.

Dans le Musée, les verres irisés, les cuivres ciselés, les monnaies ont disparu, de même qu'une remarquable patère à libations provenant de Tafas et les précieuses soieries anciennes, les collections de céramique damasquine ont été dépouillées de leurs plus belles pièces. L'autel dédié au dieu Manâf a été renversé de son piédestal; on a même brisé en le jetant à terre le haut-relief en stuc provenant de Rey.

Il faut aussi regretter la perte des appareils photographiques et de la

MARQUÈS PUIG. — «Retrat.»

collection de plaques, qui groupait plus de 2,000 clichés se rapportant aux monuments de Damas, d'Alep, Hama, et de la Haute Mésopotamie.

Malgré ces dégâts importants, le Palais Azem est loin d'être tout entier ruiné; en dehors de la Résidence, le Pavillon et la Salle des Fêtes sont seuls détruits. Toutes les autres pièces ont conservé intacte leurs boiseries décoratives et leurs plafonds peints. Ainsi l'existence de l'Institut Français a pu reprendre d'une façon normale, aucun des différents orga-

nismes qui le composent n'ayant été profondément atteint. Les dessins et les estampages, les clichés peuvent être facilement regoupés; le Musée a conservé ses pierres sculptées; plusieurs objets d'art disparus lors du pillage ont déjà été retrouvés par la Police, et, selon toute vraisemblance, d'autres pourront encore être récupérés. L'Ecole des Arts Décoratifs peut-être immédiatement reformée; enfin, un assez grand nombre de volumes ayant été récupérés, la Bibliothèque peut-être rapidement re-

MARQUÈS PUIG. — Natura morta.

constituée, surtout si les Académies et les Sociétés Savantes dont elle possédait les publications veulent bien lui apporter le concours de leur bonne volonté.»

A elles ens adresem demanant l'enviu de llibres per a ajudar a refer la Biblioteca de l'Institut de Damasc. L'estudi de l'art musulmà de tant interès en la nostra península, té a Damasc un centre que pot aclarir als nostres estudiosos molts dubtes i verificar comparacions segures que han d'ésser utilíssimes als nostres treballs. La generosa iniciativa de França creant aquest centre d'estudi en llocs on és costós traslladar-se, és d'un interès universal, però ho és sobretot per a Espanya, focus d'art musulmà, relacionat amb els nuclis d'Orient, per tants camins.

LA REDACCIÓ.

LES EXPOSICIONS

El paisatgista Enric Galvey a les Galeries Arenas. — Enric Galvey, un dels grans mestres del nostre paisatge, exposa a les Galeries Arenas, una sèrie de teles, on una vegada més es manifesta el seu mestratge i la seva personalitat vigorosa. Un gran alè de joventut palpita en la pintura d'aquest gran artista, continuador dels nostres clàssics del paisatge: Martí Alsina, Vayreda, etc. Per l'art d'en Galvey, la sana tradició de la nostra pintura del paisatge ha trobat en les joves generacions, un esplet de continuadors; que la forsa del temperament artístic del mestre, ha fet palesa la veritat de què, l'art no rau en les noves fórmules, sinó en la comprensió profunda de la realitat exterior.

Les obres de Galvey, sempre joves i fortes, triomfen en aquesta exposició de manera especialíssima. No cal esmentar una o altra obra. Senyalem simplement, com una de les més exquisides el «Cementiri Vell dels Caputxins».

L'enhorabona al mestre.

A la Sala Parés. — Les escultures de Josep Clarà. — Fa poc temps que la nostra GASETA DE LES ARTS, s'honorava publicant el retrat del nostre gran escultor Josep Clarà, i amb ell alguna de les seves darreres obres que en el Saló de París obtinueren un triomf assenyaladíssim. Avui Josep Clarà exposa a Barcelona algunes d'aquelles produccions, junt amb altres numeroses, terres cuites, marbres, bronzes, etc., i els seus dibuixos exquisits.

L'art de Josep Clarà, que un dia apareixia envoltat d'una onada de sensibilitat romàntica, que es complavia després en l'emoció de les estructures magnífiques de les grans estàtues, ara, afinant-se, uneix els dos conceptes, i els juga amb un exquisit sentit de modernitat.

Clarà diries que ha devingut jove. Les seves obres tenen un alè nou, inesperat, on apunta una mica de fina ironia. L'expressió greu de les seves imatges, sempre al punt de devenir transcendents i simbòliques, es fa simplement bella, amb una limitació al bell cos, sense més fi que la pura gràcia.

Amb aquesta nova evolució de l'art del mestre estatuaire, venen a augmentar-se els prestigis que té conquerits en el món de l'art, on ocupa, merescudament, un dels primers llocs.

Joan Vila Cinca. — Heu's aquí un pintor de llarga història i d'activi-

ALEXANDRE CABANYES. — Veles en repós.

ALEXANDRE CABANYES. — Veles al vent.

tat artística notable, desenrotllada principalment en la seva ciutat nadiua de Sabadell. Joan Vila Cinca, professor de dibuix, ha vist creixer al voltant de la seva venerable figura de professor, tot un estol de gent jove, i amb la més profunda joia ha vist també com la ciutat de les fàbriques es convertia en un fogar artístic dels més intensos de Catalunya.

Joan Vila Cinca, fou dels que treballaren més per a desvetllar les activitats artístiques de Sabadell. L'Escola, l'Acadèmia de Belles Arts, les Excavacions de la Salut que ell va iniciar amb l'arquitecte Renom, el Museu local on aquelles troballes es guarden, foren objecte de les seves activitats.

Com a pintor, Joan Vila, ha evolucionat considerablement. La seva pintura franca y sincera, ha pres darrerament un color de joventut i una frescor de paleta admirable. Hi ha en aquesta exposició, notes d'un valor pictòric puríssim, molt estimables. De tot cor felicitem a l'artista; que amb la present exhibició, ens dona una mostra palesa dels seus talents.

Josep M.ª Moner.—Exposa aquest artista una sèrie de pintures, dins la tònica que anomenem del «just medi». Correcte, discret, dolç, la pintura suau del Sr. Moner té alguns moments d'intensitat, que resalta bellament damunt la tònica general del seu art.

Joaquim Vancells.—Heu's aquí un vell mestre, bregat en la pintura del paisatge. Artista personal, ell ha dit com ningú, les clotades boiroses i les melancolies capvesprals de la muntanya de Sant Llorens del Munt.

El nom den Vancells, més enllà de la seva obra de pintor, estimada pel nostre públic, triomfant en les exposicions de Belles Arts, del vuitcents, és conegut com a decorador, i la seva obra extensa en aquest aspecte, ha donat el to a tota una època del nostre moviment contemporani, a la ciutat de Terrassa. Vancells alça les primeres inquietuts artístiques entre els veïns de la ciutat industrial, i en els temps de l'Escola

d'en Llongueras, en què Terrassa començà a ésser un veritable fogar de l'art nou, el nom d'en Vancells figurava al cap de totes les empreses de bellesa.

En la pintura dels paisatges, en Vancells ve a donar la nota justa. Al costat dels seus temes crepusculars, hi ha les planes rialleres, clapades d'arbres tendres o puntejades de flors. Un gran sentit poètic s'exhala de la seva pintura, en la qual hi ha al costat d'intensitats pictòriques veritablement mestrioses, displicències que només poden compensar les simpaties que exhala la seva producció, sempre sincera, sempre discreta, i, per això, sempre estimable.

Jacint Olivé.—Un pintor dotat, es denuncia a través de les teles de Jacint Olivé. Hom sent que l'artista hi veu clar i veu endins de la realitat

de les coses. Aquestes se li presenten als ulls, sense enfarfecs prestigiosos, amb la llur gràcia propia, que ens diu amb una gran sinceritat i un esforç de justesa digne de tota estima.

D'un artista disposat així, en podem esperar bones coses, tot asaborint els fruits que ara ens dona, en els quals, un xic verds i tot, en alguns cassos, hi ha una sabor agra-dosa i una frescor plena de simpatia.

Joan Fabregat Milà.—Aporta aquest artista al nostre moviment un escenari nou. Les seves escenes i paisatges mexicans, son dits amb una tècnica d'escola, plena d'ofici, sabia de preceptes, però, que dona a les pintures un regust que, evidentment, la perjudica.

Un tors nu, una figura de ballarina, les figures de les composicions mexi-

canes denoten un dibuixant correcte i aciençat, en el qual les qualitats d'ofici, predominen damunt l'emo-ció, i damunt la frescor de les vi-sions.

Es, nonobstant, en son conjunt, l'obra del nostre artista, un esforç i ben estimable.

A les Galeries Laielanes.—**Maria Muntades de Caparà.**—Aquesta distingida artista exposa una sèrie de pintures al pastell, i dibuixos; i entre elles: flors, retrats i composicions de figura. L'art d'aquesta pintora és personal i ple de suavitats. Una gran elegància presideix totes les seves composicions, i el llapiç colorit, a estones, discreteja lleument amb la matèria fent-ne eixir armonies ben inspirades.

Correcte en el dibuix, els seus retrats son sempre agradosos, i els seus dibuixos veritables objectes d'art.

Galeries Dalmau.—**Exposició de Torné-Esquius.**—Es el pintor Torné-Esquius, el poeta de sempre. De les seves estampes d'infants que han fet famós el seu nom, no desdiu la seva pintura, plena, senzilla, tocant a l'estilització. Hom admira, com amb aquests mitjans simples i francs, arriba a lograr la força suggestiva dels seus quadres. Li passa a Torné-Esquius, quelcom del que passa en la pintura d'en Rusiñol: els mitjans pictòrics són només, fórmules d'expressió d'una poesia que brolla de l'esperit de l'artista.

Torné-Esquius és home d'una personalitat admirable i inconfusible. El seu matic poètic és d'ell, com els seus ulls. Ningú sab dir coses tant dolces i tant tendres, amb menys embaf. La dolça ironia desgrassa aquestes delicadeses de tota carrincloneria i les fa profundament humanes i a estones transcendents.

Amable i profund alhora, Torné-Esquius ha afinat la seva sensibilitat nadiua en aquest bell jardí de la sensibilitat únic, que és la terra de França, on resideix des de molts anys.

Sentim per ell una admiració sincera i les suggestions múltiples de la seva obra, ens embusan la ploma ara, en fer aquest ràpid comentari.

ALEXANDRE CABANYES. — Jardí.

Per això volem fer-ho amb més calma un altre dia, en què la GASETA DE LES ARTS s'honorarà publicant algunes obres del nostre estimat artista.

Josep Palau. — Es presenta aquest artista per primera vegada davant del públic, amb dues belles qualitats que són: la sinceritat i la qualitat de visió. Les seves notes de platja, són en alguns cassos plenes d'encís. Les seves flors, revelen un estudiós amant de les preciositats de la matèria. Saludem al nou pintor amb la nostra millor esperança.

Agustí Antiga. — Heu's aquí un dibuixant destre, que estima el pintoresc de les escenes de carrer. Dessota aquest traçut, un xic superficial, hi ha però un pintor sorprenent. «Elnen adormit» és una obra pictòrica plena d'emoció i de qualitats. Agustí Antiga mereix un elogi pel què ha fet i una respectuosa atenció pel què pot fer i segurament farà.

A La Pinacoteca. — Carles Valero. — Exposa aquest artista «amateur», una sèrie de notes de color, i algunes obres de més volada. Ple d'abituds dona a la pintura els lleures de les seves hores de treball, i en aquestes condicions el seu esforç mereix tota mena de lloances.

Esmentem el quadre «Dia núvol», que és al nostre modest entendre el

QUADERNS DE DIVULGACIÓ ARTÍSTICA DE LA GASETA DE LES ARTS

DIRECTOR: JOAQUIM FOLCH I TORRES

El Tresor Artístic de Catalunya

Ha sortit el 1.er quadern

El Retaule dels Revenedors

31 reproduccions al fotogravat < 1 reproducció en quatrímia
8 pàgines de text < Cobertes cartoné a dues tints < Preu: 5 Ptes.

ADMINISTRACIÓ: LLIBRERIA CATALONIA, PLAÇA CATALUNYA, 17
De venda en totes les llibreries de Catalunya

millor de l'exposició, i revelador dels talents pictòrics de l'artista.

Aureli Tolosa. — El pintor Tolosa, té un nom famós entre els pintors de flors. Un temps, en les nostres sales senyorials, les flors d'en Tolosa hi tenien un lloc destinat. Destre en composicions florals, ha donat sempre, al costat d'altres pintors de flors de casa nostra, un exemple d'estudi conscient, i bé que a la manera del seu temps, mai les flors d'en Tolosa, perderan la valor positiva d'un document.

Des d'en Lacoma a en Mirabent, passant per la pintora Texidor, les flors han tingut pintors entre nosaltres. En Tolosa tanca el cicle del vuit cents.

Però en Tolosa ha pintat, demés de flors, bells paisatges, i ha estudiat

el natural amb atenció i entre les seves obres numerosos, trobariem, dins la tendència que li és pròpia, teles de mèrit indubtable.

Insistent en la pintura del paisatge, en Tolosa, s'ens presenta a aquesta exposició, rejoyenit. Els seus temes predilectes són tractats amb més intensitat. Un noble esforç per a allunyar-se de lo banal, ompla de simpatia la seva obra abundosa, que ompla la sala gran de les Galeries, on ha obtingut un èxit de públic ben assenyalat.

A El Camerin. — Enric Flo. — Ha exposat darrerament a la sala de «El Camerin» el notable artista Enric Flo. Dedicat de molts anys a l'ensenyament, el Sr. Flo, és un home dotat de les coneixences de l'ofici, apreses en una llarga i intensa educació professional dins la nostra Escola de Belles Arts, on feu una carrera brillant. Fidel a l'escola, el pintor Flo, ens dona els fruits del seu pinzell, sense més preocupacions que les de respondre a la condició del seu temperament i de la seva personalitat.

GASETA DE LES ARTS

EDITORIAL POLÍGLOTA. — Petritxol, 8. — BARCELONA
Apareix quinzenalment

Subscripció: { Barcelona..... 2 ptes. al mes
Península i Amèrica 30 » l'any
Altres països..... 36 » »
Número solt: De l'any corrent Ptes. 1'25
» anterior » 2

GUIA DE LES ARTS I DELS ARTISTES

Pintors

BAIXERAS, DIONÍS CASP, 46.
BENET, RAFAEL MUNTANER, 1, 2.ºn, 1.ª
BIOSCA, JOAQUIM DIPUTACIÓ, 310.
CABANYES, A. DE VILANOVA I GELTRÚ.
CAMINS, JOSEP MALLORCA, 282.
CANALS, RICARD PL. URQUINAONA, 9, 3.ºr
CAPMANY, RAMON ESCUDELLERS, 8, TALLER.
CARLES, D. CASP, 56.
CENAC, ENRIC LLÚRIA, 53.
COLOM, JOAN CLARÍS, 99.
DURAN CAMPS, R. DIAGONAL, 335, TALLER.
ESPINAL, M. A. PROVENÇA, 362.
FERRATER, ANTONI DE TRAVESSERA, 120, S. G.
JUNYENT, OLAGUER Bonavista, 22.
LLIMONA, JOAN LLÚRIA, 42, 2.ºn
LLIMONA I BENET, RAFAEL BALMES, 19, 2.ºn, 2.ª
MAILLOL, IGNAS' P. CLARÀ.—OLOT.
MAS I FONDEVILA, A. .. CLARÍS, 30, 3.ºr
MASVILA, F. PG. S. JOAN, 133, ESTUDI
MEIFREN, ELISFU BALMES, 67, 3.ºr, 2.ª
MESTRES, FÈLIX DIPUTACIÓ, 289, 1.ºr
PERADEJORDI, JOAN .. ARIBAU, 57, 3.ºr, 1.ª
RAURICH, NICOLAU BARCELONA, 24 (SARRIÀ)
RICART, E. C. VILANOVA I GELTRÚ.
RINCON, VICENTS PETRITXOL, 14.
VAYREDA, FRANCESC. ... P. VAYREDA, 4.—OLOT.

Pintors de retauls

SABATÉ PASTOR, BON.ª PLAÇA LETAMENDI, 34.

Diapositives d'art per a projecció

COL·LECCIONS AESLA.. ALDANA, 3, ENT.L.º

Dibuixant de publicitat

VALENTINES, ISIDRE... R. Castellar, 22 TARRAGONA.

Dibuixants il·lustradors

JUNCEDA, JOAN G. MALLORCA, 259, 2.ºn, 1.ª
MIRET, RAMÓN..... CÒRCEGA, 333, ENT.

Dibuixants-pintors

CARDUNETS, ALEXANDRE DIPUTACIÓ, 235, 2.ºn, 1.ª
PERADEJORDI, JOAN... ARIBAU, 57, 3.ºr, 1.ª

Dibuixant decorador de mobles

CALVO BALAGUÉ, FERRAN ARIBAU, 222, PRAL., 1.ª

Dibuixants-decoradors

ALEMANY, RAFAEL SANT DOMINGO, 4, (SANT CUGAT DEL VALLÈS.)

Escultors

CLARASÓ, ENRIC GRANADOS, TORRA SANT FRANCESC (SARRIÀ).
FUXÀ, MANUEL ARAGÓ, 329.
LLIMONA, JOSEP DIAGONAL, 410.
MARÉS, FREDERIC MALLORCA, 184, INTERIOR
MARTORELL, SALVADOR ENRIC GRANADOS, 120.
OTERO, JAUME ARAGÓ, 329.
TENAS, JOSEP CARRER NÚM. 16, ENTRE DIAGONAL I CARRETERA DE SARRIÀ.
VILADOMAT I MASSANES, JOSEP SARDANYOLA.

Decoració

LENA, S. A. PL. ANTONI LOPEZ, 15, 3.ºr, 2.ª

Decoradors

BADRINAS, A. NEPTÚ, 2 (GRÀCIA).
CASA «ARTS» SALMERON, 6 i 8.

LLONGUERAS, JAUME .. RDA. S. PERE, 36, 3.ºr, 1.ª
MARCO, SANTIAGO ARAGÓ, 280.
PALAU, JOSEP MALLORCA, 313.
PARCERISAS I C.ª E. GRANADOS, 90.
RIGOL, RAMON ROSSELLÓ, 168.

Decoradors en guix

ÁVILA, JACINTO..... PASSEIG DE ST. JOAN, 73.

Projectistes de jardins

RIGOL ARTUR..... PL. TETUÁN, 18, TENDA.

Acadèmies de dibuix i pintura

BAIXAS PI, 1, 1.ºr

Llibreries d'art

EDITORIAL POLÍGLOTA PETRITXOL, 8.
LLIBRERIA SUBIRANA. PORTAFERRISSA, 14.

Editors de llibres d'art

EDITORIAL MUNTAÑO- PL. CATALUNYA, 9.
LA, S. A.

Reportatges d'art

SERRA, FRANCESC SALMERON, 156, 2.ºn

Efectes de dibuix i pintura

TEXIDOR, MODEST RBLA. CATALUNYA, 89.
TEXIDOR, VÍDUA E. RONDA SANT PERE, 16.

Antiquaris

COSTACARVAJAL CALL, 28, PRAL.
ESCLASANS, MARIA PIETAT, 10 DAR.ª CATED.
GALERIA MONTLLOR.. FRENERIA, 5. »
QUER FARRÉS, FR.º ... PALLA, 27.
VALENCIANO, J. CORRIBIA, 2.

Catifes (Manufactura)

AYMAT, TOMÀS RIUS I TAULET, 21 (SANT CUGAT DEL VALLÈS).
GALÍ, F. (Agent de A. Tronc, París) P. DE GRÀCIA, 59, ENT., 2.ª

Construcció i decoració

BASTÚS, QUERALTÓ I C.ª. STA. ELENA, 4 i 6.

Constructors d'obres

OLIVA MALLOL RDA. S. PERE, 48, 2.ºn, 2.ª
CONSTRUCCIONS TEKTON VIA LAIETANA, 40, ENT.º

Ebenistes

BUSQUETS, JOAN P. GRÀCIA, 36.
HOMAR, G. CANUDA, 4.
ORRI, FREDERIC ARIBAU, 226.
REIG I BERNET, LLUÍS.. ENRIC GRANADOS, 21.
VAYREDA, RAIMOND... BORRELL I DIPUTACIÓ, 111

Enquadernadors

MIQUEL-RIUS MALLORCA, 207.

Escultors decoradors

SOLER, FRANCESC ARIBAU, 224 INTERIOR.

Escultura religiosa

CAMPS ARNAU, J. M.ª... MONTSENY, 77 (GRÀCIA).
HOMS, JERONI FRANC. GINER, 23, PRAL.

Fusteries artístiques

CASAS, VÍDUA DE F. ... DIPUTACIÓ, 119-121.
TARRAGÓ, ENRIC..... CONSELL DE CENT, 283.

Galeries d'exposicions

AREÑAS CORTS, 670.
GALERIES DALMAU... P. GRÀCIA, 62.
GALERIES LAIETANES. CORTS, 613.
MALMEDÉ, L. P. GRÀCIA, 68.
PINACOTECA, LA CORTS, 644.
SALA PARÉS (MARAGALL) PETRITXOL, 8

Joiers

SUNYER, R. CORTS, 643.

Lacador

BRACONS, LLUÍS FOLGAROLAS, 46 S. G.

Làmpares

BIOSCA I BOTEY RBLA. CATALUNYA, 129.

Metalls d'art

BIOSCA I BOTEY RBLA. CATALUNYA, 129.
CORBERÓ, PERE ARIBAU, 103.

Miralls

CAMALÓ, SUCCESSORS DE. L'AURIA, 9.

Mobles moderns

BADRINAS, A. NEPTÚ, 2 (GRÀCIA).

Papers pintats

GUASCH, FILL DE JOSEP. RAURICH, 8.
SÀLVIA, FILLS DE SALV... PORTAL DE L'ÀNGEL, 4

Parquets (fàbriques)

BASTÚS, QUERALTÓ I C.ª. SANTA ELENA, 4 i 6.
CASAS, VÍDUA DE F. ... DIPUTACIÓ, 119-121.

Pedra artificial

MINGUELL, JOAN PARÍS, 209.

Pintors decoradors

CASALS PEYPOCH, J.... ROGER DE FLOR, 164.
COROMINAS, MANUEL... ASTÚRIES, 14 (GRÀCIA).
TOLOSA, AURELI..... PL. LETAMENDI, 29.
TRUJOLS BLEY, JOAN .. SANT GERVASI, 14 (S. G.)

Plateries d'art

JENSEN, GEORG..... PASSEIG DE GRÀCIA, 90

Reproduccions artístiques

BECHINI, GABRIEL..... ROGER DE FLOR, 162.
PRIU, TOMÀS CONSELL DE CENT, 368.
RENART, J. DIPUTACIÓ, 271.

Tapisseries

BLANCO BAÑERES, H... CALL, 21.
GALÍ, F. (Agent de A. Tronc, París) P. DE GRÀCIA, 59, ENT., 2.ª

Tapissers

GILABERT, JOSEP RBLA. CATALUNYA, 68.
LLOSA, PERFECTE..... BALMES, 128, TENDA.

Tapissos (Manufactura)

AYMAT, TOMÀS RIUS I TAULET, 21 (SANT CUGAT DEL VALLÈS).

Vidres d'art

CAMALÓ, SUCCESSORS DE. L'AURIA, 9.
GRANELL I C.ª..... ENRIC GRANADOS, 46.
RIGALT, BULBENA I C.ª CASANOVA, 32.

TAPISSERIA DE PERFECTE LLOSA

ESPECIALITAT EN
SILLONS CAPITON-
NÉ FORRATS DE
PELL, TRANSPA-
RENTS OPACS PER
A SUPRIMIR ELS
PORTICONS. ESTA-
PISSEN PARETS I
TOTA CLASSE DE
SILLERIES O CON-
FECCIÓ DE CORTI-
NATJES I FUNDES.

Balmes, 128
(junt a Rosselló)

Telèfon 1058 G.
BARCELONA

LA PINACOTECA de GASPA ESMATJES

MARCS I GRAVATS
EXPOSICIONS PERMANENTS
Corts, 644 (entre P. Gràcia i Clara). Telèfon 5045 A.
BARCELONA

El més gran assortit

en

Llibres d'Art

LLIBRERIA
SUBIRANA

Portaferrissa, 14 Barcelona

Art & Marcs
Presents

Sala Parés

Petrítxol, 5 Telèf. 3523 A.

Construccions • Mobiliari
DECORACIÓ

Parcerisas i C.^a

Fusteria mecànica
Fàbrica de parquet-duela

Enric Granados, 90 Telèf. 2570 A.

Ha sortit
La Nobel·la d'en "FLAMA"

La Rulota

LLIBRERIA CATALONIA
Plaça Catalunya, núm. 17

ANTIGUITATS D'ART

Call 28 PRAL.

(CARRER FERNANDO)
(PLAÇA ST. JAUME)

BARCELONA

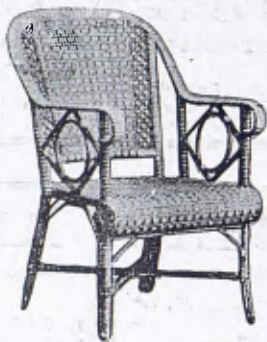
BRONZES D'ART
FERRETERIA I METALLS PER A OBRES
LÀMPARES
INSTAL·LACIONS AIGUA I GAS

BIOSCA & BOTEY, S. L.

VENDES: Rambla Catalunya, 129 Telèfon 1228 G.
TALLERS: Roger de Flor, 189 Telèfon 1005 G.

FILL DE MIQUEL MATEU

FERROS, ACERS, MAQUINÀRIA
BARCELONA, VALENCIA, BILBAO, MADRID, NEW-YORK

MOBLES ARTÍSTICS DE ROTEN (JONC)

FÀBRICA:

Passeig de Gràcia, 115

BARCELONA

ANUARI DEL FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES 2.^a època

IMPORTANT EDICIÓ AMB DUES
MONOGRAFIES DE LA COL-
LECCIÓ DE VIDRES
CATALANS D'EN
CABOT I
EL TAPIÇ
GÒTIC DE
TARRAGONA

DE VENDA EN LES LLIBRERIES

Oliva Mallol

Constructor d'obres

DESPATX:
Ronda Sant Pere, 48, 2.º, 2.ª
TELÈF. 1620 S. P.

MAGATZEM: PORTAL NOU, 52
BARCELONA

EXPOSICIÓ
Compra i Venda d'Antiguitats

J. Valenciano

Corribia, 2, pral. (Cant. Pl. Nova)
BARCELONA

ANTIGA CASA A. OLIVA
FUNDADA EN 1885

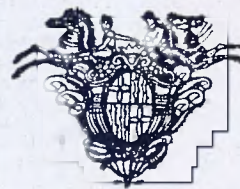
T. Priu Mariné

Taller de daurats • Altars • Imatges
Decoració i reproducció en pasta
d'objectes d'art antic i modern
Casa especial per a la restauració
de retaules antics

Consell de Cent, 368 (entre Bruch i Girona) TELÈF. 2002 S. P.
BARCELONA

Jaume Mercadé

JOIER

Passeig de Gràcia, 46 BARCELONA

RAMON SUNYER JOIER

TEL. 813-S. P. GRANVIA, 643

BARCELONA

CASA FUNDADA L'ANY 1835

G. Homar

Mobles
Làmpares
Decoració
Antiguitats

Canuda, 4 BARCELONA

LA BASÍLICA

COMPRA I VENDA
DE
Antiguitats :
: Exposicions

Basilio Nebot
Pietat, 6 BARCELONA

Compreu el llibre Per la bellesa de la Llar humil

Recull d'orientacions

Edició del Foment de les
Arts Decoratives il·lus-
trada amb 50 làmines en
negre i colors i un suple-
ment contenint l'alçada
— i plantes d'un edifici —

Preu, 18 ptes.

JOAN BUSQUETS

Casa fundada l'any 1840

MOBLES ARTÍSTICS DECORACIÓ
OBJECTES PER A PRESENT

Exposició, Despatx i Tallers:

Passeig de Gràcia, 36 = Tel. 5314 A. = Barcelona

Encuadernacions Subirana, S. A.

Corts, 496

Encuadernacions de luxe,
pròpies per a presents,
de bibliòfil i de tota mena
Especialitats en daurats a mà

Administració:

Llibreria Subirana, Portaferrissa, 14